

ÇAĞDAŞ DÜNYA KLASİKLERİ

KNUT HAMSUN

AÇLIK

1. BASIM

 Remzi Kitabevi



KNUT HAMSUN (Knud Pedersen) (1859-1952). Norveçli yazar. Bilinç akışı ve iç monologlar tekniği kullanarak modern psikolojik edebiyatın öncülüğünü yapmıştır. Çocukluğu Hamarøy'de çok zor koşullarda geçti. Babası kalabalık ailesini güçlkle geçindirebiliyordu.

Dokuz yaşında ailesinden ayrılıp bir postane işleten amcasının yanında çalışmaya başladı. Amcası ona çok kötü davranıyor, dövüyor, aç bırakıyordu. Amcasının bu davranışı Hamsun'da yaşam boyu silinmeyen izler bıraktı. On dört yaşında bir tüccarın yanında tezgâhtar olarak çalışmaya başladı, daha sonra ayakkabıcı çıraklığı, seyyar satıcılık, ilkokul öğretmenliği yaptı. Bu arada fırsat buldukça kitap okuyordu. Bir epik roman, aşk ve köy hikâyeleri, şiirler yazdı ve yayımlatmayı başardı. 1882'de gittiği Amerika'da pek çok farklı işte çalıştı. 1888'de Kopenhag'a döndü. 1890'da yayımlanan *Açlık (Sult)* adlı otobiyografik romanı onu büyük üne kavuşturdu. Ardından pek çok eser yazan ve yayımlayan Hamsun 1920'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. Norveç'in Almanya tarafından işgal edilmesi sırasındaki Nazi taraftarlığını, işgalden sonra da devam ettirmesi ününü etkiledi; savaş suçları mahkemelerinde akli denge bozukluğu ileri sürülerek cezası kaldırıldı ve hastaneye yatırıldı ancak daha sonra savaş sırasında propaganda yapmak suçuyla büyük bir para cezası aldı. 1952'de 92 yaşındayken banyoda ölü bulundu.

Yirmiden çok romanı, şiirleri kısa öyküleri, oyunları ve gezi yazıları yayımlanan Hamsun'un, *Açlık* (1890), *Pan* (1894), *Göçebe* (1909), *Dünya Nimeti* (1927) adlı yapıtları yazarın en çok bilinen eserlerinden bazılarıdır.

KNUT HAMSUN

AÇLIK

Türkçesi
Erol Erduran



Remzi Kitabevi

AÇLIK / Knut Hamsun

Bu çevirinin Türkçe yayın hakları:
© Remzi Kitabevi, 2023

Bu çevirinin her hakkı saklıdır.
Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Düzeltili: Öner Ciravoğlu
Kapak görseli: Käthe Kollwitz
Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2140-1

BİRİNCİ BASIM: Mayıs 2023

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Güven Mücellit, Mahmutbey Mah. 2622. Sokak
Güven İş Merkezi No: 6 Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 45003 / Tel (212) 445 0004

BİRİNCİ BÖLÜM



Garip bir şehir olan ve bir süre orada yaşayan hiç kimseyi üzerine damgasını vurmadan bırakmayan Kristiania'da⁽¹⁾ aç ve sefil dolaştığım günlerdeydi. . . .

Tavan arasındaki odamda uyanık bir hâlde uzanmışken, alt kattaki bir saatin altıyı vurduğunu duydum. Ortalık oldukça aydınlanmış ve insanlar merdivenlerden inip çıkmaya başlamıştı. Odamın duvarları eski *Morgenbladet*⁽²⁾ sayılarıyla kaplıydı ve gazetenin kapıya yakın sayfalarında Deniz Fenerleri İşletmesi'nin bir duyurusunu ve onun hemen solunda Fırıncı Fabian Olsen'in taze ekmeklerinin görkemli bir ilanını çok net bir şekilde görebiliyordum.

Gözlerimi açar açmaz her zaman olduğu gibi bugün beni sevindirecek bir şey olup olmadığını düşünmeye başladım. Son günlerde elim bir hayli dardaydı ve neyim var neyim yok birer birer alıp 'Amca'ya götürmüştüm. Sinirlerim ayakta, huzuzluğum üzerimdeydi. Başım döndüğü için bir gün hiç yataktan çıkmamıştım. Sadece arada bir, o da şanslıysam, bir gazeteye ya da diğerine verdiğim yazıların karşılığında beş kron⁽³⁾ alabiliyordum.

- (1) Norveç'in Oslo şehrinin 1624-1925 yılları arasındaki adı olan Christiania, 1877'den sonra Kristiania olarak söylenmeye başlanmıştır. (ç.n.)
- (2) *Morgenbladet* (Sabah Gazetesi): 1819'da yayına başlayan, politika, kültür ve bilim ağırlıklı Norveç gazetesi. (ç.n.)
- (3) Norveç para birimi olan Norveç Kronu'nun çoğul olarak kullanımı. (1 kron, 100 øre'dir.) (ç.n.)

Ortalık giderek aydınlanırken oda kapımın üzerindeki ilanları okumaya başladım; incecik harflerle yazılı ‘Kefenler Madam Andersen’de, ana girişte sağda’ ilanını bile seçebiliyordum. Bu beni uzun süre oyaladı. Aşağıdaki saat sekizi çaldığında ben henüz kalkıp giyinmemiştim.

Pencereyi açıp dışarı baktım. Bulduğum yerden bir çamaşır ipini ve açıklık bir alanı görüyordum. Uzaklarda, birtakım işçilerin enkazını kaldırmakla uğraştığı yanıp yıkılmış bir nalbant dükkânı görünüyordu. Dirseklerimi pencere pervazına dayayıp gökyüzüne baktım. O gün hava açık olacağına benziyordu. Yılın, her şeyin renk değiştirerek solduğu o hoş, serin zamanı, sonbahar gelmişti. Sokaklarda çoktan yükselmeye başlamış olan sesler beni dışarıya çağırıyordu. Attığım her adımda döşeme tahtaları esneyen bu boş oda insanı nefessiz bırakan korkunç bir tabuta benziyordu. Ne kapıda düzgün bir kilit, ne de odada soba vardı; sabaha kadar biraz olsun kurusunlar diye geceleri çoraplarımın üzerinde yatıyordum. Avunduğum tek şey küçük, kırmızı renkli sallanan sandalyeydi; akşamları üzerinde oturup hem derin düşüncelere dahiyo, hem de biraz kestiriyordum. Aşağıdaki kapılar açıksa, rüzgâr sert estiğinde insanı ürkünün ılık sesleri yukarı yükseliyor ve kapımın yanındaki *Morgenbladet* sayfalarında el boyu yırtıklar açılıyordu.

Kalktım ve yatağın yanındaki köşeye bıraktığım çıkın içinde kahvaltılık bir şeyler aradım ve hiçbir şey bulamayınca tekrar pencereye geri döndüm.

Aklımdan geçen şey iş aramamın artık bir anlamı olup olmadığıydı. Tüm o geri çevrilmeler, o yarım yamalak verilen sözler, fazla düşünmeden hayır diyerek kestirip atmalar, sevinçle hayal kurduran sonunda boşa çıkan umutlar, hiçbir zaman bir sonuca varmayan yeni girişimler—bütün bunlar cesaretimi kırmış, yok etmişti. Sonunda tahsildarlık işine başvurmuş ama başvuruda geç kalmıştım; üstelik elli kroner kefalet verecek bir duru-

mum yoktu. Daima önüme şöyle ya da böyle bir engel çıkıyordu. İtfaiye Teşkilatı'na da gittim. Elliye yakın kişi giriş holünde ayakta dizildik, güçlü ve korkusuz olduğumuzu göstermek için göğüslerimizi şişirdik. İtfaiye müdürünün bir yardımcısı incelemek amacıyla, başvuranların önünden geçti, kol kaslarını elleriyle yokladı ve bir iki soru sordu. Bana gelince başını salladı ve gözlüğüm olduğu için bu işe uygun olmadığını söyledi. Sonra tekrar, bu defa gözlüksüz geldim, kaşlarımı çatıp, bıçak gibi keskin bakışlarla bakıyordum, ama adam gülümseyip önümden geçip gitti—beni tanımış olmalıydı. En kötüsü de, giysilerimin iyice yıpranmış olması ve artık kendimi düzgün biri olarak gösteremememi.

Benim için her şey sürekli olarak daha kötüye gidiyordu—hem de nasıl! Sonunda, elimde hiçbir şey kalmamıştı. Artık bir tarağım, çok bunaldığımda okuyacağım bir kitabım bile yoktu. Yaz boyunca mezarlıkların ve Saray Parkı'nın⁽¹⁾ ziyaretçisi oldum. Buralarda oturup gazetelere vereceğim yazıları: huzursuz beynimi dolduran tuhaf fikirleri, yaşadığım ruh hallerini ve her çeşit konuyu ele alıyor, bunlar üzerine sütün sütun yazı hazırlıyordum. En çaresiz olduğum zamanlarda, genellikle saatlerce çaba sarf ettiğim ve hiçbir zaman kabul görmeyen, en akla gelmeyecek konuları seçiyordum. Bir yazıyı bitirince, yenisine başlıyordum ve editörümün 'hayır'ları beni pek de yıldırılmıyordu. Kendi kendime bir gün başarılı olacağımı söyleyip duruyordum. Ve gerçekten de şanslı olduğum ve yazımın kabul edildiği zamanlarda bir öğleden sonra çalışması karşılığında beş kroner aldığım oluyordu.

Tekrar pencerenin önünden geri çekildim, lavaboya gidip kararıp daha yeni görünsünler diye pantolonumun parlayan dizlerine biraz su serptim. Bunu yaptıktan sonra her zamanki

(1) Şehir merkezinde, Saray'ı çevreleyen ve herkese açık olan park. (ç.n.)

gibi cebime kâğıt ve kalem koyup dışarı çıktım. Kira ödememi birkaç gün geciktirdiğim ve artık ödeyecek param olmadığı için, pansiyoncu kadının dikkatini çekmemeyi düşünerek merdivenlerden aşağı sessizce süzüldüm.

Saat dokuz olmuştu. Yayaların ayak seslerinden, arabacıların kamçı şaklatmalarından ve bunlarla iç içe geçen insan sesleriyle araba gürültülerinden oluşan muazzam bir sabah korusu havada yankılanıyordu. Sokaktaki bu gürültülü trafik beni hemen canlandırdı ve kendimi giderek mutlu hissetmeye başladım. Temiz havada bir sabah yürüyüşü yapmayı hiç düşünmüyordum. Ciğerlerim taze havayı ne yapacaktı ki? Bir dev kadar güçlüydüm ve tek başıma bir yük arabasını sırtlayabilirdim. Tuhaf, duyarlı bir ruh hâli, neşeli bir umursamazlık beni ele geçirmişti. Karşılaştığım ya da yanından geçtiğim insanları inceliyor, duvarlardaki afişleri okuyor, geçen bir tramvaydan bana çevrilen bir bakışı fark ediyor ve yoluma çıkıp, sonra gözden kaybolan en önemsiz sayılabilecek şeylerden etkileniyordum.

Böyle güneşli bir günde keşke yanımda yiyecek bir lokma bir şey de olsaydı! Bu güzel sabahın etkisi her yanıma sarmıştı; denetlenemez bir mutluluk hissediyordum ve aslında sevinecek hiçbir neden yokken neşeyle bir şarkı mırıldanmaya başladım. Koluna sepetini takmış olan bir kadın kasap dükkânının önünde durmuş, akşam yemeğinde sosis nasıl olur diye düşünüp taşınıyordu: ben yanından geçerken, dönüp baktı. Ağzının ön tarafında sadece tek bir diş vardı. Son birkaç gündür öylesine sınırlı ve her şeyden kolayca etkilenir olmuştum ki, kadın bana dönüp baktığında, yüzü bende hemen tiksindirici bir etki yarattı; uzun sarı dişi çeneden fırlamış küçük bir parmak gibiydi, bakışları hâlâ sosis doluydu. Hemen iştahımı kaybettim ve kusakmış gibi hissettim. Pazaryerine gelince doğruca çeşmeye gidip biraz su içtim. Başımı kaldırıp yukarı baktım—Kurtarıcımız Kilisesi'nin kulesindeki saat on'u gösteriyordu.

Dünyayı umursamadan aylak aylak sokakları dolaşmaya devam ettim. Gereği yokken bir köşede durdum, döndüm ve hiçbir amacım olmadan bir yan sokağa saptım. Bu güzel sabah saatlerinde bir aşağı bir yukarı dolanarak, kendimi huzur dolu bir şekilde diğer mutlu insanların akışına kaptırdım. Zihnim de gökyüzü gibi açık, pırıl pırıldı.

On dakikadır önümde yürüyüp duran yaşlı total bir adam vardı. Bir elinde torba taşıyordu ve tüm gücünü kullanarak yürüyüşünü kararlı bir şekilde sürdürüyordu. Sarf ettiği güç nedeniyle adamın nasıl soluklandığını duyuyordum. Onun torbasını taşıyabileceğim aklımdan geçti, ama yine de yanına yaklaşmaya çalışmadım. Grænsen Caddesi'nde Hans Pauli ile karşılaştım. Beni selamlayıp hızla yanımdan geçip gitti. Neden böyle acele acele çekip gitmişti? Elbette kendisinden sadaka isteyecek değildim ve üstelik birkaç hafta önce ondan ödünç aldığım battaniyeyi de yakında geri verecektim. İçinde olduğum zor durumdan paçayı kurtardığımda, elbette hiç kimseye bir battaniye borçlu kalmayacaktım. Bugün 'geleceğin suçları' ya da 'istenç özgürlüğü' üzerine ya da okunmaya değer, bana en az on kroner kazandıracak herhangi bir konu üzerine yazı yazmaya başlayabilirdim. . . . Bu yazı aklıma gelir gelmez hemen yazmaya başlamaya ve beynimi doldurup taşan düşünceleri yazıya dökmeye büyük bir istek duydum. Saray Parkı'nda uygun bir yer bulacak ve yazıyı bitirene dek durmayacaktım.

Ama yaşlı total adam önümdeydi ve sokakta hâlâ eğilip bükülerek ilerliyordu. Sonunda, bu dermansız yaratığın sürekli peşinden gitmekten rahatsız olmaya başladım. Adamın yolculuğu hiç bitmeyecek gibiydi; belki o da benim gideceğim yere gidiyordu ve tüm yol boyunca önümde onu görecektim. Bu duruma sinirlendiğim için, bana sanki her yan sokağa geldiğinde benim hangi yöne gideceğimi görmek için biraz yavaşlıyor, ardından yine torbasını sallayıp aramızdaki mesafeyi korumak için tüm gücüyle yü-

rüyor gibi geliyordu. Gözlerim sürekli bu aceleci adamın üzerindeydi ve ona duyduğum kızgınlık giderek artıyordu. Onun neşemi kaçırdığını, bu kusursuz, güzelim sabahı berbat ettiğini hissediyordum. Adam, kaba kuvvetle dünyada kendine bir yer kapmaya kararlı olan ve tüm kaldırımını tek başına sahiplenen iri bir total böceğe benziyordu. Yolun tepesine geldiğimizde artık daha fazla dayanamadım; bir mağazanın vitrinine dönüp durdum ve onun uzaklaşıp gitmesine fırsat tanıdım. Ama birkaç dakika sonra tekrar yola çıktığımda, adam yine önümde bitiverdi, o da yerinden kıpırdamamıştı. Hiç düşünmeden öfkeyle üç dört adım atıp onun yanına geldim ve yavaşça omzuna dokundum.

Hemen durdu. Birbirimize dikkatle bakmaya başladık.

En sonunda başını yana eğerek, “Süt almak için biraz bozukluk!” dedi.

İşte şimdi başım derde girmişti! Ceplerimin içini arandım, “Süt için, elbette. Para bugünlerde pek bulunmuyor ve sizin ne kadar darda olduğunuzu bilmiyorum.”

“Dün, Drammen’den bu yana ağızma tek lokma girmedi,” dedi adam. “Cebimde tek metelik yok ve işsizim.”

“Zanaatkâr mısınız?”

“Evet, dikişçiyim.”

“Ne dikişçisi?”

“Ayakkabı dikişçisiyim. Hatta ayakkabı da yapabilirim.”

“O zaman iş değişir,” dedim. “Biraz bekleyin de sizin için biraz para, hiç yoksa birkaç øre bulayım.”

Hızla Pilestrædet Caddesi’ne gittim. Buradaki binaların birinin ikinci katında bildiğim, ama daha önce hiç gitmediğim bir rehinci vardı. Binanın kapısından girer girmez hemen yeleşimi çıkardım, yuvarlayıp, kolumun altına sıkıştırdım; sonra merdivenlerden yukarı çıkıp, dükkânın kapısını vurdum. Eğilerek selam verip yeleşimi tezgâhın üzerine attım.

Adam, “Bir buçuk kron,” dedi.

“Pekâlâ,” dedim. “Artık bana çok dar geliyor olmasaydı, elimden çıkarmazdım.”

Parayı ve makbuzu alıp, tekrar merdivenlerden aşağı indim. Yeleşti düşünmüş olmam iyi fikirdi doğrusu; üstelik bol çeşitli güzel bir sabah kahvaltısı için para da artacaktı ve benim ‘geleceğin suçları’ konulu incelemem de akşama kadar bitmiş olurdu. Hayat birden daha güzel göründü gözüme ve adamları işimi bitirmek için hızla onun yanına döndüm.

“Buyurun bakalım,” dedim. “Durumunuzu önce bana söylemenize memnun oldum.”

Parayı aldı ve beni yukardan aşağı süzmeye başladı. Orada durmuş neden bana bakıp duruyordu? Özellikle pantolonumun dizlerine baktığını hissettim ve bu saygısızlığı canımı sıktı. Bu aşağılık herif gerçekten de benim görüdüğüm kadar yoksul olduğumu mu düşünüyordu? On kronelik bir yazıya tam da başlamak üzere değil miydim? Sonuç olarak gelecekle ilgili hiçbir kaygım yoktu, kafamda yapılacak pek çok iş vardı. Eğer böyle güzel bir günde hiç tanımadığım birine başta bulunuyorsam, bu benim bileceğim bir işti, ona ne oluyordu ki? Adamın bana gözlerini dikip bakmasına sinir olmuşum ve ayrılmadan önce ona bir iki laf etmeye karar verdim. Omuzlarımı silkerek, “Sevgili dostum, biri size bir kron verdiğinde, onun dizlerine bakmak gibi kötü bir huy edinmişsiniz,” dedim.

Kafasını tamamen geriye yatırdı ve ağzı iyice açıldı. Bu berduşun kafasının içinde bir şeyler dolanıyordu ve kuşkusuz benim ona bir oyun oynamak istediğimi düşünüyordu. Parayı bana geri verdi.

Ayağımı sertçe yere vurdum ve onu azarlayarak paranın kendisinde kalmasını söyledim. Benim bu zahmetlere boş yere mi katlandığımı düşünüyordu? Aslına bakılırsa belki de elimdeki kronu ben ona borçluydum. Eski borçları hatırlamak gibi bir

huyum vardı, karşısındaki namuslu, sapına kadar dürüst biriydi. Kısacası, bu para onun parasıydı. . . . Teşekküre gerek yok, bu benim için bir zevkti. Hoşça kalın.

14

Oradan ayrıldım. En nihayet bu kötürüm heriften kurtulmuştum, rahat bir nefes alabiliyordum. Tekrar Pilestrædet Caddesi'nden aşağı inip, bir bakkal dükkânı önünde durdum. Vitrin yiyeceklerle doluydu; içeri girip bir şeyler almaya karar verdim.

Yarım kronu tezgâhın üzerine hızla çarparak koydum, “Bir parça peynir ve francala!” dedim.

Kadın bana bakmadan, alaycı bir sesle, “Bu paranın hepsiyle mi?” diye sordu.

Sakin bir sesle, “Evet, elli ørenin hepsiyle,” diye yanıtladım.

Verilenleri aldım ve şişman yaşlı kadına son derece nazik bir şekilde ‘hoşça kal’ dedikten sonra, hiç vakit yitirmeden Saray Parkı'na doğru yola koyuldum. Kendime oturacak bir bank buldum ve elimdeki yiyeceği iştahla ısırmağa başladım. Bir şeyler yemek bana çok iyi geldi; böylesi büyük bir öğünü mideye indirmeyeli çok zaman olmuştu. Uzun uzun ağladıktan sonra yaşanan huzur duygusunun aynısını hissetmeye başladım yavaş yavaş. Cesaretim iyice arttı; artık ‘geleceğin suçları’ gibi herkesin ne olduğunu bildiği ya da sadece tarih kitaplarını okuyup öğrenebileceği çok basit ve kolay bir konuda yazı yazmakla yetinemezdim. Daha zor şeyler yazabilecek yeteneğimin olduğunu hissediyordum ve her türlü güçlüğü üstesinden gelebileceğimi düşündüğüm için ‘felsefi bilgi’ üzerine üç bölüm yazı hazırlamaya karar verdim. Söylemeye gerek yok, Kant'ın safsatalarına öldürücü bir darbe indirme fırsatım vardı. . . . Çalışmaya başlamak için yazı gereçlerimi çıkarmak istediğimde, artık bir kalemin olmadığını fark ettim—kalemim yeleğimin cebindeydi ve onu rehinci dükkânına bırakmıştım.

Tanrım, neye elimi atsam işim ters gidiyordu! Art arda bir iki küfür salladım, oturduğum banktan kalkıp park içindeki yollarda bir ileri bir geri dolanmaya başladım. Her yer çok sessizdi; uzakta, Kraliçe Köşkü yakınlarında birkaç çocuk bakıcısı bebek arabalarını dolaştırıyor, ortalıkta onlardan başka tek bir kişi bile görünmüyordu. Çok kızgındım ve oturduğum bankın önünde bir çılgın gibi aşağı yukarı adımlıyordum. Her şeyin böyle kötü gitmesi ne kadar tuhaftı! Üç bölümlük bir yazı, sırf cebimde on ørelük bir kalem olmadığı için yazılamıyordu! Peki ya tekrar Pilestradet Caddesi'ne gider ve kalemimi geri alırsam! Park gezmeye gelenlerle dolmaya başlamadan, yazımın büyük bir bölümünü tamamlayabilirdim; buna zamanım kalırdı. 'Felsefi bilgi' hakkındaki bu bilimsel incelemenin çok kişiye yararı olacaktı. Belli mi olur, belki de bu yazı bir sürü insanın mutlu olmasını sağlardı. Kendi kendime bunun birçok gence büyük bir fayda sağlayabileceğini söyleyip duruyordum. İyice düşündükten sonra, Kant'a saldırmaktan vazgeçtim; bu konuyu geçiştirebilirdim—sadece zaman ve uzay sorununa geldiğimde çaktırmadan bir dönüş yapmam gerekirdi. Ama Papaz Renan⁽¹⁾ adına da konuşacak değildim. . . . Ne yapıp edip sayfalar dolusu bir şeyler yazmalıydım; ödenmemiş kira ve sabahları merdivende karşılaştığımda pansiyoncu kadının uzun uzun bakışları bana tüm gün azap çektiriyor, kafamda hiçbir üzücü düşünce yokken, hatta en mutlu anlarımda birden ortaya çıkıyordu. Buna bir son vermem gerekiyordu. Rehincideki kalemimi almak için parktan hızla çıktım.

Saray tepesinden aşağı indiğimde iki kadının yanından geçtim. Yanlarından geçerken yanlışlıkla birinin giysisinin koluna hafifçe süründüm. Başımı çevirip baktım—genç kadının yuvar-

(1) Ernest Renan (1823-1892): Fransız düşünürü. 1845'te papazlıktan ayrılıp, kendini düşünsel çalışmalara vermiş, metafiziği gereksiz sayan, Kantçı-olgucu (pozitivist) felsefe anlayışı geliştirmiştir. (ç.n.)

lak, biraz solgun bir yüzü vardı. Birden yüzü kızardı ve hayret verici bir şekilde güzelleşti. Neden yüzünün kızardığını bilmiyorum; belki nedeni, geçenlerden birinden duyduğu bir sözdü, belki de aklından geçen bir düşünce. Ya da onun koluna dokunmuş olmamdı. İri göğüsleri birkaç kere görünür şekilde inip kalktı ve eliyle güneş şemsiyesinin sapını iyice sıktı. Ona ne olmuştu böyle?

Durdum ve genç kadının tekrar önüme geçmesine izin verdim. Bir an yürüyemedim. Her şey çok tuhaf görünüyordu. Kalemimle ilgili yaşadığım terslik ve boş mideme doldurduğum bir sürü yiyeceğin verdiği rahatsızlık nedeniyle sinirlerim tepeme çıkmıştı. Tuhaf bir şekilde uyarılan düşüncelerim birden farklı bir yön aldı. Tuhaf bir arzu; bu genç kadını ürkütme, izleme ve bir şekilde onları tedirgin etme arzusu beni ele geçirdi. Tekrar onun önünden geçip yürüdüm ve dikkatle incelemek için birden geri dönüp onunla yüz yüze geldim. Orada durup dosdoğru gözlerinin içine bakarken, daha önce hiç duymadığım ağızdan bir çırpıda tek bir ses gibi akıp çıkan bir ad geliverdi aklıma: Ylalali! Bana iyice yaklaşınca doğruldum ve şaşırtıcı bir şekilde, “Matmazel, kitabınızı düşürüyorsunuz,” dedim.

Bunu söylerken çarpan kalbimin sesini duyuyordum.

“Kitabım mı?” diye sordu yanındaki arkadaşına. Ve yürümeye devam etti.

Haylazlığım daha da arttı ve genç kadının peşine takıldım. O an oynadığım oyunun budalaca olduğunun tamamen farkındaydım, ama bunu durduracak bir şey yapamıyordum; kafam karmakarışık ve aklım da benim gibi kontrolünü kaybetmiş bana tek tek her birine boyun eğdiğim en çılgın şeyleri öneriyordu. Aptal gibi davrandığımı, kendime ne kadar söylersem söyleyeyim, hiç yararı olmuyordu. Genç kadının arkasından yürürken yüzüme art arda salakça ifadeler veriyor ve yanından geçip giderken öksürük nöbetine tutulmuş gibi peş peşe öksürü-

yordum. Birkaç adım önlerinden ağır ağır giderken gözlerini sırtımda hissediyor ve onu taciz ettiğim için başım kendiliğinden utançla öne eğiliyordu. Giderek garip bir duyguya, uzaklarda bir başka yerde olduğum duygusuna kapılmaya başladım ve belli belirsiz bir şekilde, bu kaldırım taşları üzerinde başı yere eğik yürüyen kişinin ben olmadığını hissettim.

Birkaç dakika sonra genç kadın Pascha Kitabevi'nin önüne geldi. Ben ilk vitrinin önüne gelip durmuştum ve o yanımdan geçerken öne doğru bir adım atıp tekrar, "Matmazel, kitabınızı düşürüyorsunuz," dedim.

"Ne kitabı?" diye sordu; ürkmüştü. "Sen hangi kitaptan söz ettiğini anlıyor musun?" diye sordu arkadaşına.

Durdu. Ondaki bu kafa karışıklığı beni zalimce sevindirdi; gözlerindeki şaşkınlıktan heyecan duyuyordum. Benim küçük uyarımın söyleyecek söz bulamama çaresizliğinden kaynaklandığını kavrayamazdı. Yanında ne kitap ne de tek bir kitap sayfası vardı, ama o yine de ceplerini araştırdı, tekrar tekrar ellerine baktı, başını çevirip arkasındaki sokağı araştırdı ve küçücük beynini iyice zorlayarak ne tür bir kitaptan söz ettiğimi anlamaya çalıştı. Yüzünün rengi gelip gitti, ifadesi değişip durdu; nefes alışığı duyuluyor, hatta giysisindeki düğmeler sanki dehşete düşmüş bir dizi göz gibi bana dik dik bakıyordu.

Arkadaşı onu kolundan çekip, "Sen ona kulak asma," dedi; "sarhoşun biri. Adamın sarhoş olduğunu görmüyor musun?"

Her ne kadar o an kendimi çok yadırgıyor olsam da, kendimi tamamen görülme- yen güçlerin insafına bırakmış olsam da, çevremde olup bitenlerin hiçbiri gözümden kaçmıyordu. Kocaman kahverengi bir köpek sokakta bir yandan öte yana koşarak geçip parka doğru gitti; boynunda Alman gümüşü ince bir tasma vardı. Sokağın ilerisinde ikinci katta bir pencere açıldı ve kollarını yukarı sıvamış bir hizmetçi kız dışarı eğilip camları silmeye başladı. Hiçbir şey dikkatimden kaçmıyordu. Aklım başım-

daydı ve sakindim; her şey sanki birdenbire ortaya çıkan güçlü bir ışık gibi göz kamaştırıcı bir şekilde gözlerimin önüne seriliyordu. Önümde duran kadınların her ikisinin de şapkasında bir mavi kuş tüyü ve boyunlarında ekose kumaştan ipek bir kurdele vardı. Bana kardeşmişler gibi geldi.

Yan sokağa saptılar ve Cisler Müzik Mağazası önünde durup konuşmaya başladılar. Ben de durdum. Sonra her ikisi de döndü ve daha önce gelmiş oldukları yönde yürümeye başladılar; bir kez daha benim önümden geçip Üniversite Caddesi'nin köşesinden döndüler ve St. Olaf Meydanı'na doğru ilerlediler. Ben de cüret edebildiğim ölçüde yakınlarından peşlerine takılıp onları izledim. Bir kez dönüp yarı korkulu yarı meraklı gözlerle bana baktılar. Bakışlarında herhangi bir kızgınlık görmediğim gibi kaşları da çatık değildi. Onlara verdiğim rahatsızlığa gösterdikleri sabır beni çok mahcup etti, gözlerimi yere indirdim. Artık bu iki kadını daha fazla rahatsız etmek istemiyordum—onları, şükran dolu gözlerimle bir yere girip gözden kaybolmalarına kadar izleyecektim.

Kapı numarası 2 olan büyük dört katlı bir evin önüne gelince dönüp bir kere daha bana baktıktan sonra içeri girdiler. Fısıkiyeli havuzun yakınındaki bir sokak feneri direğine yaslandım ve onların merdivenlerden çıkan ayak seslerini dinlemeye başladım; sesler ikinci kata kadar devam etti. Bir adım öne yürüyüp binanın üst katlarına baktım. O sırada tuhaf bir şey oldu—perdelere biri oynadı, hemen ardından açılan bir pencereden bir baş dışarı uzandı, tuhaf bakışlı bir çift göz üzerime dikildi. Ağzımdan bir fısıltı gibi 'Ylajali' sözcüğü çıktı ve yüzümün kızardığını hissettim. Neden imdat diye bağırılmıyordu? Neden çiçek saksılarından birini kafama atmıyor ya da birini aşağı gönderip beni buradan kovdurmuyordu? İkimiz de durmuş, hiç kıpırdamadan birbirimizin yüzüne bakıyorduk; bir dakika geçti; pencereyle sokak arasında düşünceler gidip geldi, ama tek kelime

Bu roman, modern psikolojik edebiyatın öncüsü, 1920 Nobel Edebiyat Ödülü'ne sahip Norveçli yazar Knut Hamsun'a ününü kazandıran ve en çok bilinen romandır.

Gençliğinde çalışmak için ABD'ye giden Knut Hamsun, 1888'de memleketi Norveç'e döner. Bir haftalık deniz yolculuğu sonunda gemi Kristiania (şimdiki Oslo) limanına uğrar. Limanda tam bir gün kalırlar ama Hamsun bir zamanlar yoksulluk içinde yaşayarak bir ünlü yazar olmaya çalıştığı bu şehirle yüzleşemeyeceğini hissederek gemide kalmaya karar verir. Soğuktan neredeyse donduğu evleri, ona para veren kişileri, âşık olduğu ve bir an için de olsa belki görebilirim diye evinin önünde beklediği kızı, yaşadığı çaresizliği ve açlığı hatırlar. Güvertede bir kanepeye oturur ve yazmaya başlar:

“Garip bir şehir olan ve bir süre orada kalan hiç kimseyi üzerine damgasını vurmada bırakmayan Kristiania'da aç ve sefil dolaştığım günlerdeydi...”

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2140-1



9 789751 421401